

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2Cdo/194/2018
Identifikačné číslo spisu: 8115216924
Dátum vydania rozhodnutia: 26.08.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Jozef Kolcun
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:8115216924.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu V. JU., so sídlom v V., právne zastúpeného JUDr. Michalom Feciľakom, advokátom so sídlom v Prešove, Jesenná č. 8, proti žalovanému Mestu Prešov, Hlavná č. 73, právne zastúpenému JUDr. Alojzom Naništom, advokátom so sídlom v Prešove, Sládkovičova č. 8, o vydanie bezdôvodného obohatenia 5.882,06 Eur s prísl., vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 17 C 281/2015, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 20. februára 2018 sp. zn. 21 Co 36/2017, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žalovaný má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prešov (ďalej aj ako „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 23. novembra 2016 č. k. 17 C 281/2015-152 rozhodol tak, že žalobu žalobcu o vydanie bezdôvodného obohatenia zamietol a žalovanému priznal právo na náhradu trov vo výške 100 %. Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že skutkovo mal za preukázané, že žalobca uzatvoril kúpnu zmluvu dňa 4. mája 2015 a zároveň v ten istý deň uzatvoril aj zmluvu o postúpení pohľadávok s postupcami B. Z. a X. Z. v súvislosti s užívaním pozemku parc. KN 125/330 o výmere 286 m² bez právneho dôvodu žalovaným, a to prostredníctvom stavby miestnej komunikácie, ktorá bola postavená pred rokom 1990 a zriadená štátnou socialistickou organizáciou, ktorej sa žalovaný stal vlastníkom na základe zákona č. 138/1991 Zb. Súd prvej inštancie v zmysle posúdenia nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia uviedol, že stavba postavená na cudzom pozemku neoprávnene, tzv. socialistickou organizáciou, sa zo zákona stáva jej vlastníctvom, resp. vlastníctvom štátu. Vzhľadom na aplikáciu § 4 zák. č. 66/2009 Z.z., podľa ktorého sa majú vzťahy vlastníka pozemku a vlastníka cesty usporiadať konštatoval, že nemôže byť žalobcom uplatnený nárok posúdený ako nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia. Od účinnosti zákona č. 66/2009 Z.z. vzniklo k pozemku pod stavbou vo verejnom záujme zákonné vecné bremeno až do vykonania pozemkových úprav a vlastníkovi patrí náhrada v súlade s § 151n ods. 3 Občianskeho zákonníka. Právo na náhradu za vecné bremeno sa premlčuje vo všeobecnej trojročnej dobe, pretože ide o nárok z práva, ktorému

korešponduje vecné bremeno. Tento nárok je len jeden a má ho ten vlastník zaťaženého pozemku, ktorý túto nehnuteľnosť vlastnil v čase vzniku vecného bremena, teda ku účinnosti zákona č. 66/2009 Z.z., t. j. ku dňu 1. júla 2009. Vlastníkom pozemku v tej dobe nebol žalobca, pretože ten sa stal vlastníkom až 27. mája 2015. Právo na náhradu vecného bremena patrilo teda v zmysle uvedeného len predchádzajúcim vlastníkom tohto pozemku, t. j. B. Z. a X. Z. v čase vzniku vecného bremena (od 1.7.2009). Súd prvej inštancie v zmysle konštatovaného uviedol, že keďže nárok za náhradu vecného bremena pôvodní vlastníci nepreviedli na žalobcu a pôvodný vlastník si neuplatnil právo na náhradu vecného bremena, došlo k premlčaniu jeho práv a v súčasnosti sa už nemôže domáhať žiadnej náhrady za obmedzenie jeho vlastníckeho práva, preto rozhodol tak ako je vyššie uvedené.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu rozsudkom z 20. februára 2018 sp. zn. 21 Co 36/2017 rozsudok súdu prvej inštancie vrátane závislého výroku o náhrade trov konania (osobitne odvolaním nenapadnutého), podľa ustanovenia § 387 ods. 1 CSP z dôvodu vecnej správnosti v celom rozsahu potvrdil. Súd prvej inštancie v dostatočnom rozsahu podľa odvolacieho súdu zistil skutkový stav a zo zistených skutočností prijal správny právny záver ohľadom posúdenia nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia žalobcovi.

3. Proti uvedenému rozhodnutiu odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie z dôvodu porušenia jeho práva na spravodlivý súdny proces, ktoré videl v tom, že krajský súd svoje rozhodnutie „prekvapivo“ založil na iných právnych záveroch než súd prvej inštancie. Odvolací súd odôvodnil vznik vecného bremena zriadením stavby pozemnej komunikácie na pozemku postupcov pred 1.1.1992 a súd prvej inštancie odôvodnil vznik vecného bremena nepreukázaním žalobcu, že stavba pozemnej komunikácie bola postavená na pozemku bez súhlasu právneho predchodcu žalobcu, resp. postupcov. Odvolací súd teda podľa názoru dovolateľa potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie z iného dôvodu, než bol dôvod zamietnutia súdom prvej inštancie bez toho, aby predtým postupoval v zmysle § 382 CSP. Dovolateľ podal dovolanie aj v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP z toho dôvodu, že odvolací súd dospel k nesprávnemu právnemu záveru o neunesení dôkazného bremena žalobcom. Zároveň namietal, že odvolací súd sa odklonil od rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 6 MCdo 44/2012 tým, že dospel k nesprávnemu právnemu záveru, že ak bola stavba postavená pred 1.1.1992 nejedná sa o stavbu, na vysporiadanie ktorej je možno aplikovať právnu úpravu, ktorá nadobudla účinnosť od 1.1.1992 a ktorá je obsiahnutá v § 135c Občianskeho zákonníka, ako aj od rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 1 Cdo 3/03, keď dospel k nesprávnemu právnemu záveru, že aj keď nebolo v konaní preukázané, že právny predchodca žalobcu bol účastníkom stavebných konaní týkajúcich sa povolenia stavby pozemnej komunikácie, mal odvolací súd za to, že pozemná komunikácia bola povolená v súlade s platnými právnymi predpismi. Následne položil v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ CSP otázku, či vlastník pozemku, na ktorom viazne zákonné vecné bremeno v zmysle zákona č. 66/2019 Z.z., má nárok na primeranú náhradu za nútené obmedzenie vlastníckeho práva vo forme pravidelných platieb primeranej náhrady počas trvania núteného obmedzenia vo výške ročného úžitku, ktorý sa viaže k tej časti nehnuteľnosti, v ktorej sa vlastníctvo obmedzuje a či existuje ustanovenie všeobecne záväzného právneho predpisu, ktoré by bránilo považovať náhradu za obmedzenie vlastníckych práv zákonným vecným bremenom podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z.z. vo forme opakujúceho sa plnenia. Na základe uvedeného žiada zrušiť rozhodnutie odvolacieho súdu a vrátiť mu vec na ďalšie konanie.

4. Žalovaný sa k predmetnému dovolaniu nevyjadril.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Na odôvodnenie svojho záveru (§ 452 ods. 3 veta prvá CSP) dovolací súd uvádza nasledovné:

6. Podľa § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

7. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej

alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

9. Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

10. V danom prípade dovolací súd prioritne posudzoval prípustnosť dovolania, t. j. či boli splnené podmienky stanovené zákonom pre vecné prejednanie dovolania. Odborná spisba rozdeľuje podmienky prípustnosti dovolania na objektívne (a/ prípustný predmet, b/ lehota na podanie dovolania, c/ náležitosti dovolania) a subjektívne (osoba oprávnená podať dovolanie). (Ficová a kol. Občianske procesné právo, Druhé aktualizované a doplnené vydanie, Bratislava, Vydavateľské oddelenie Právnickej fakulty UK, 2008, str. 344). V CSP sú jednotlivé podmienky prípustnosti dovolania upravené nasledovne: v ustanoveniach § 420 až § 423 je upravený prípustný predmet, v ustanovení § 427 je stanovená lehota na podanie dovolania, v ustanovení § 428 sú stanovené náležitosti dovolania a v ustanovení § 424 až § 426 sú upravené subjekty oprávnené podať dovolanie. Dovolací súd je viazaný dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

11. Vychádzajúc z uvedeného (bod 10. tohto rozhodnutia) dovolací súd zistil, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 2 písm. a/ CSP), ktoré dovolanie spĺňa náležitosti stanovené zákonom (§ 428 CSP) a dovolateľ v ňom napáda rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené rozhodnutie súdu prvej inštancie.

12. Žalobca prípustnosť podaného dovolania vyvodzuje v prvom rade z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP, a to z dôvodu porušenia jeho práva na spravodlivý súdny proces, odôvodneného prekvapivosťou rozhodnutia odvolacieho súdu.

13. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú dovolateľom namietanú procesnú vadu zmätočnosti, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby (procesnou aktivitou) uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

14. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou

navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

15. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu vydaných do 30. júna 2016 tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mieriaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a sp. zn. 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 38/2015, 5 Cdo 201/2011, 6 Cdo 90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnú rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku.

16. Dovolateľ namietá, že mu bolo odňaté právo namietat' správnosť novo zaujatého právneho názoru na inštančne vyššom súde. Civilný sporový poriadok v ustanovení § 382 ustanovuje, že ak má odvolací súd za to, že sa na vec vzťahuje ustanovenie všeobecne záväzného právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, vyzve strany konania, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili.

17. Vyššie citované ustanovenie má predísť vydávaniu tzv. prekvapivých rozhodnutí, vychádza z princípu predvídateľnosti súdneho rozhodnutia, ktorý je považovaný za komponent princípu právneho štátu, osobitne princípu právnej istoty.

18. V súvislosti s uvedenou námietkou žalobcu o prekvapivosti rozhodnutia odvolacieho súdu dovolací súd poukazuje na skutočnosť, že o tzv. prekvapivé rozhodnutie ide predovšetkým vtedy, ak odvolací súd založí svoje rozhodnutie vo veci na iných právnych záveroch ako súd prvej inštancie, za súčasného naplnenia tej okolnosti, že proti týmto iným (odlišným) právnym záverom odvolacieho súdu, nemá strana konania možnosť vyjadrovať sa, právne argumentovať, prípadne predkladať nové dôkazy, ktoré sa z hľadiska doterajších právnych záverov súdu prvej inštancie, nejavili ako významné.

19. V danom prípade odvolací súd potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie ako vecne správne. Z obsahu spisu vyplýva, že žalobca sa podanou žalobou domáhal voči žalovanému vydania bezdôvodného obohatenia. Dovolací súd má za preukázané, že odvolací súd nezaložil svoje rozhodnutie na iných, nových právnych dôvodoch než súd prvej inštancie. Súd prvej inštancie mal pri posudzovaní otázky, či ide o neoprávnenú stavbu za to, že je potrebné vychádzať z právnej úpravy platnej v okamihu vzniku stavby ako veci v právnom zmysle. Uviedol, že k zriadenej stavbe pred 1.1.1992, resp. pred 1.4.1983 nemožno zásadne z hľadiska posúdenia existencie neoprávnenej stavby aplikovať právnu úpravu, ktorá nadobudla účinnosť od 1.1.1992 a je obsiahnutá v § 135c Občianskeho zákonníka. Poukázal aj na nález Ústavného súdu ČR zo dňa 15.3.2005 1. ÚS 187/2003, v zmysle ktorého treba mať na zreteli záver, že zatiaľ čo vznik vzťahu z neoprávnenej stavby je nutné posúdiť podľa právnej úpravy, ktorá tu bola v čase vzniku stavby, spôsob vyporiadania medzi vlastníkom pozemku a vlastníkom neoprávnenej stavby sa musí riadiť právnu úpravou, ktorá tu je v čase rozhodovania súdu (viď č. I. 156 bod. 26 spisu). V prejednávanej spore aj podľa názoru odvolacieho súdu v danej veci došlo bez akýchkoľvek pochybností k zriadeniu stavby pred 1. januárom 1992, resp. i pred 1. aprílom 1983, preto podľa jeho názoru takisto nemožno v zásade z hľadiska posúdenia existencie neoprávnenej stavby aplikovať právnu úpravu, ktorá nadobudla účinnosť od 1.1.1992 a ktorá je obsiahnutá v § 135c Občianskeho zákonníka. Rozhodnutie krajského súdu teda v zmysle vyššie uvedeného nie je v žiadnom prípade prekvapivé. Súdny nižších inštancií pri posudzovaní otázky, či ide o neoprávnenú stavbu zhodne tvrdili, že je potrebné vychádzať z právnej úpravy platnej v okamihu vzniku stavby, preto je uvedené dovolanie v tejto časti považované dovolacím súdom za nedôvodné.

20. Vzhľadom na uvedené najvyšší súd dospel k záveru, že dovolanie žalobcu podané z dôvodu procesnej vady zmätočnosti podľa § 420 písm. f/ CSP nie je procesne prípustné, a preto ho najvyšší súd v tejto časti odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP.

21. Žalobca ďalej v dovolaní uviedol, že prípustnosť jeho dovolania je daná tiež ustanovením § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri riešení ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej praxe dovolacieho súdu.

22. Pre všetky procesné situácie, v ktorých § 421 ods. 1 CSP pripúšťa dovolanie, má mimoriadny význam obsah pojmu „právna otázka“, a to, ako dovolateľ túto otázku v dovolaní zadefinuje a špecifikuje. Otázkou relevantnou z hľadiska § 421 ods. 1 CSP môže byť pritom len otázka právna (teda v žiadnom prípade nie skutková otázka). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení).

23. Právnu úpravou dovolania v Civilnom sporovom poriadku sa sleduje náprava nesprávností v individuálnom spore dovolateľa, a le tiež dosiahnutie cieľov významných z hľadiska celkového rozhodovania všeobecných súdov Slovenskej republiky. Ustanovením § 421 ods. 1 písm. a/ CSP sa takto sleduje zámer minimalizovať nežiaduce odklony rozhodnutí odvolacích súdov o d rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, a tým prispieť k ich jednotnému rozhodovaniu. Účelom ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP je dosiahnuť vyriešenie dosiaľ ešte nevyriešenej právnej otázky a prispieť k vytvoreniu ustálenej rozhodovacej praxe. Ustanovenie § 421 ods. 1 písm. c/ CSP má za cieľ dosiahnutie jednoty v rozhodovaní dovolacích senátov.

24. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 421 ods. 1 CSP má tiež osobitný význam korelačný vzťah medzi „právnou otázkou“ a „rozhodovacou praxou dovolacieho súdu“. Najvyšší súd už v niektorých rozhodnutiach uviedol, že „ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu vyjadrujú predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. D o tohto pojmu však možno zaradiť aj prax vyjadrenú opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na ne nadviazali“ (rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 6/2017, 3 Cdo 158/2017, 4 Cdo 95/2017, 5 Cdo 87/2017, 6 Cdo 21/2017 a tiež 6 Cdo 129/2017).

25. Pre právnú otázku, ktorú má na mysli ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej dovolací súd už určitú právnú otázku vyriešil a odvolací súd sa svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“, pričom za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu možno považovať aj jednotlivé rozhodnutie, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili.

26. V dovolaní, ktorého prípustnosť sa opiera o § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, by mal dovolateľ: a/ konkretizovať právnú otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ vysvetliť (a označením rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, c/ uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená. Sama polemika dovolateľa s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika prístupu odvolacieho súdu k právnemu posudzovaniu vecí významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v ustanovení § 421 ods. 1 písm. a/ CSP (porovnaj rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 203/2016, 2 Cdo 54/2018, 3 Cdo 6/2017, 3 Cdo 67/2017, 4 Cdo 95/2017, 7 Cdo 140/2017).

27. Ak dovolateľ v dovolaní, prípustnosť ktorého vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, nevymedzí

právnú otázku a neoznačí ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, od ktorej sa podľa jeho názoru odvolací súd odklonil, dovolací súd nemôže uskutočniť meritórny dovolací prieskum, hranice ktorého nie sú vymedzené. V takom prípade nemôže svoje rozhodnutie založiť na predpokladoch alebo domnienkach (o tom, ktorú otázku a ktorý judikát, stanovisko alebo rozhodnutie mal dovolateľ na mysli). Ak by postupoval inak, rozhodol by bez relevantného podkladu. Na druhej strane, ale v prípade absencie vymedzenia právnej otázky a bez konkretizovania podstaty odklonu odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, nemôže najvyšší súd pristúpiť ani k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd a v súvislosti s tým „suplovať“ aktivitu dovolateľa (advokáta, ktorý spísal dovolanie a zastupuje dovolateľa), z vlastnej iniciatívy vyhľadávať všetky rozhodnutia dovolacieho súdu, týkajúce sa danej problematiky a následne posudzovať, či sa odvolací súd odklonil od názorov v nich vyjadrených; v opačnom prípade by dovolací súd uskutočnil procesne neprípustný bezbrehý dovolací prieskum, priečiaci sa nielen (všeobecne) novej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v CSP, ale aj (konkrétne) účelu ustanovenia § 421 ods. 1 CSP (pozri Števček M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomašovič M. a kol., Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha: C. H. BECK, str. 1382 a rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 14/2018, 2 Cdo 167/2017, 3 Cdo 28/2017, 5 Cdo 13/2018, 7 Cdo 114/2018, 8 Cdo 78/2017).

28. Dovolateľ v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP namietal, že odvolací súd dospel k nesprávnemu právnemu záveru o neunesení dôkazného bremena žalobcom.

29. Žalobca v dovolaní síce formálne označil za dovolací dôvod ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, vychádzajúc z obsahu dovolania v skutočnosti vyčítal odvolaciemu súdu nesprávne zhodnotenie skutkového stavu. Ak je v dovolaní namietané nesprávne právne posúdenie veci odôvodnené tým, že odvolací súd dospel k nesprávnemu právnemu záveru o neunesení dôkazného bremena žalobcom, nie je z obsahového hľadiska splnená zákonná náležitosť dovolania vyplývajúca z § 428 CSP, a to jeho odôvodnenie dovolacími dôvodmi. Nesprávne zhodnotenie skutkového stavu ako dovolací dôvod CSP nepozná.

30. Vychádzajúc z vyššie uvedených teoretických úvah dovolací súd dospel k záveru, že žalobcom nastolená otázka nie je takou dovolacou otázkou, akú má na mysli ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnú normu. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Podľa obsahu dovolania žalobca považoval za nesprávny záver súdov týkajúci sa dokazovania (najmä dôkaznej povinnosti) a skutkových zistení. Tento záver súdov ale nebol výsledkom aplikácie, či interpretácie konkrétneho ustanovenia právneho predpisu, ale bol výsledkom procesu komplexného vyhodnotenia skutkových okolností prejednávanej veci, ktoré v konaní vyšli najavo a ktoré v rámci zásady voľného hodnotenia dôkazov súd viedli k prijatiu tohto rozhodnutia. Žalobcom nastolená otázka nie je otázkou právnou, teda takou otázkou, ktorej riešenie by záviselo od výkladu určitej konkrétnej hmotnoprávnej alebo procesnoprávnej normy. Uplatnený dovolací dôvod žalobca tak nevymedzil spôsobom vyplývajúcim z § 432 ods. 2 CSP, t. j. neuviedol konkrétne, ktorú právnú otázku riešil odvolací súd nesprávne a v čom táto nesprávnosť spočíva, ale namietal posudzovanie dôkaznej povinnosti súdmi v základnom konaní. Namietal teda skutkové závery, ktoré nie je dovolací súd oprávnený preskúmať, pretože v zmysle ustanovenia § 442 CSP je viazaný skutkovým stavom, z ktorého vychádzal odvolací súd. Dovolací súd totiž nie je tretou inštanciou a dovolanie nie je koncipované ako ďalší riadny opravný prostriedok. Preto sa dovolaním nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. V dovolaní nastolená otázka má skutkovú (nie právnú) povahu, ktorá nemôže byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 písm. a/ CSP a nemôže viesť k založeniu prípustnosti dovolania v zmysle tohto ustanovenia, preto dovolanie nie je v tejto časti prípustné.

31. Žalobca zároveň v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP namietal aj to, že odvolací súd dospel k

nesprávneho právneho záveru, že ak bola stavba postavená pred 1.1.1992 nejedná sa o stavbu, na vysporiadanie ktorej je možno aplikovať právnu úpravu účinnú od 1.1.1992 a ktorá je obsiahnutá v § 135c Občianskeho zákonníka. Za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, od ktorej sa odvolací súd odklonil, označil uznesenie z 23. apríla 2014 sp. zn. 6 MCdo 44/2012, z ktorého vyplývalo, že: „Konštrukcia strechy je základným prvkom každej stavby. Ak preto strecha stavby (jej časť) presahuje na cudzí pozemok (rozsah presahu významný nie je), treba mať za to, že na cudzom pozemku je zriadená časť stavby. Keďže z hľadiska posúdenia stavby ako neoprávnenej postačuje, ak stavba zasahuje do cudzieho pozemku len z časti, treba v danej veci hospodársku stavbu postavenú žalovanými považovať za stavbu neoprávnenú. V takomto prípade sa vlastník pozemku (žalobcovia 2/, 3/ a 4/) môže domáhať proti vlastníkovi neoprávnenej stavby (žalovaným 1/ a 2/) ochrany práve žalobou na vyrovnanie vzťahov medzi nimi v zmysle § 135c OZ a požadovať odstránenie stavby. Keďže súd v tomto konaní nie je viazaný návrhom účastníka, môže rozhodnúť aj o odstránení časti stavby, ak zistí, že len jej časť je zriadená na cudzom pozemku a ak jej odstránenie je technicky možné.“

32. Z odôvodnenia rozhodnutia súdu prvej inštancie ako aj odvolacieho súdu je zjavné, že súdy nepostupovali v rozpore s uvedenou judikatúrou, pretože v danom prípade sa jednalo o skutkovo a právne odlišnú vec ako riešil dovolací súd v uvedenom rozhodnutí. V zmysle vyššie uvedeného je zrejmé, že odvolací súd sa neodklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

33. Odklon v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP videl zároveň aj od rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 1 Cdo 3/03, keď odvolací súd dospel k záveru, že aj keď nebolo v konaní preukázané, že právny predchodca žalobcu bol účastníkom stavebných konaní týkajúcich sa povolenia stavby pozemnej komunikácie, mal odvolací súd za to, že pozemná komunikácia bola povolená v súlade s platnými právnymi predpismi. K uvedenému dovolací súd poukazuje, že táto otázka nebola súdmi nižších inštancií ani riešená, preto sa ňou nezaoberal.

34. Následne dovolateľ položil v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ CSP otázku, či vlastník pozemku, na ktorom viazne zákonné vecné bremeno v zmysle zákona č. 66/2019 Z.z., má nárok na primeranú náhradu za nútené obmedzenie vlastníckeho práva vo forme pravidelných platieb primeranej náhrady počas trvania núteného obmedzenia vo výške ročného úžitku, ktorý sa viaže k tej časti nehnuteľnosti, v ktorej sa vlastníctvo obmedzuje a či existuje ustanovenie všeobecne záväzného právneho predpisu, ktoré by bránilo považovať náhradu za obmedzenie vlastníckych práv zákonným vecným bremenom podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z.z. vo forme opakujúceho sa plnenia.

35. I keď v preskúmvanej veci dovolateľom namietaná právna otázka bola otázkou, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, nebol splnený ďalší predpoklad prípustnosti dovolania vyplývajúci z § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, a to že ide o otázku, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Obdobná právna otázka bola totiž rozhodovacou praxou dovolacieho súdu vyriešená a preto sa predmetné dovolanie posudzovalo v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

36. Obdobnú „dovolaciu otázku“ už najvyšší súd riešil v rozsudku z 24. marca 2015 sp. zn. 7 Cdo 26/2014 ako aj v rozsudku zo 14. apríla 2016 sp. zn. 3 Cdo 49/2014, ktoré sa týkali priznávania primeranej náhrady za zriadenie vecného bremena podľa § 23 ods. 5 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 182/1993 Z.z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov (ďalej len „zákon č. 182/1993 Z.z.“).

37. Výslovený právny názor je plne prijateľný a použiteľný a j n a priznávanie primeranej náhrady za zriadenie vecného bremena podľa zákona č. 66/2009 Z.z. Aj obmedzenie vlastníckeho práva podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z.z. patrí totiž k tzv. legálnym (zákonným) vecným bremenám, čiže k verejnoprávnym obmedzeniam vlastníckeho práva. Jeho verejnoprávny charakter a jeho povaha nasvedčujú tomu, že sa významne približuje k obmedzeniu vlastníckeho práva zakotveného v zákone č.

182/1993 Z.z. Svedčí o tom nakoniec aj ich zhodná zákonná konštrukcia.

38. Podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z.z. ak nemá vlastník stavby ku dňu účinnosti tohto zákona k pozemku pod stavbou zmluvne dohodnuté iné právo, vzniká vo verejnom záujme k pozemku pod stavbou užívanému vlastníkovi stavby dňom účinnosti tohto zákona v prospech vlastníka stavby právo zodpovedajúce vecnému bremenu, ktorého obsahom je držba a užívanie pozemku pod stavbou, vrátane práva uskutočniť stavbu alebo zmenu stavby, ak ide o stavbu povolenú podľa platných právnych predpisov, ktorá prešla z vlastníctva štátu na obec alebo vyšší územný celok. Podkladom na vykonanie záznamu o vzniku vecného bremena v katastri nehnuteľností, ku ktorým vzniklo v prospech vlastníka stavby právo zodpovedajúce vecnému bremenu.

39. Podľa § 4 ods. 2 zákona č. 66/2009 Z.z. vlastník pozemku pod stavbou je povinný strpieť výkon práva zodpovedajúceho vecnému bremenu do vykonania úprav v príslušnom katastrálnom území.

40. Uvedené ustanovenia označili oprávnenie obcí a vyšších územných celkov držať a užívať pozemky pod stavbami, ktoré sú v ich vlastníctve, ako vecné bremeno a v poznámkach pod čiarou odkazuje na § 151n až § 151p Občianskeho zákonníka. Ide však o verejnoprávne obmedzenie vlastníckeho práva, pretože oprávnenie držať a užívať pozemok neprislúcha konkrétnej osobe, ale druhovo vymedzenému subjektu - obci alebo vyššiemu územnému celku a obmedzenie vlastníckeho práva je odôvodnené verejným záujmom. Stavbami sú predovšetkým cestné komunikácie, materské školy, cintoríny, parky a ďalšie všeobecne prospešné zariadenia, ktoré boli vybudované pred rokom 1989. Zriadenie vecného bremena predstavuje spôsob, ako vyriešiť dlhodobu neusporiadanú vzťahy k pozemkom vo vlastníctve iných osôb, na ktorých sa nachádzajú povolené stavby, ktoré boli pôvodne vo vlastníctve štátu a podľa osobitných predpisov prešli na obce a vyššie územné celky. Ide o nedoriešené právne vzťahy z predchádzajúceho spoločenského režimu a zákonodarca prijatím zákona č. 66/2009 Z.z. ustanovil mechanizmy, akými možno usporiadať medzery vo vlastníckych vzťahoch.

41. Tak ako zákon č. 182/1993 Z.z., ani zákon č. 66/2009 Z.z. *expressis verbis* neuvádza, že vecné bremeno vzniká za náhradu. Ústavný súd však vo svojom rozhodnutí sp. zn. I. ÚS 474/2013 konštatoval, že aj keď zákon č. 182/1993 Z.z. neuvádza, že vecné bremeno vzniknuté podľa § 23 ods. 5 vzniká len za náhradu, je potrebné, aby vychádzal z čl. 11 ods. 4 Listiny základných práv a slobôd a v kontexte s tým aj s právnou úpravou obsiahnutou v pôvodnom ustanovení § 135c ods. 3 Občianskeho zákonníka. Najvyšší súd už skôr uzavrel, že pri nedostatku právnej úpravy možno náhradu za vzniknuté bremeno odvodiť zo všeobecne uznávaných princípov, príkazom na ochranu základných práv a slobôd, teda aj zo základného práva vlastníť a užívať majetok (rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 89/2008).

42. I v prípade zriadenia vecného bremena podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z.z. je primeraná náhrada namieste. Všeobecné súdy vo svojej doterajšej rozhodovacej činnosti plne rešpektujú, že vlastníkom pod stavbami patriacimi obci alebo vyššiemu územnému celku patrí primeraná náhrada podľa všeobecných zásad upravujúcich inštitút vecného bremena determinovaná proporcionalitou a vyvažovaním hodnoty vlastníckeho práva a hodnoty verejného záujmu (rozsudok Krajského súdu v Trnave sp. zn. 10 Co 134/2012, uznesenie Krajského súdu v Prešove sp. zn. 19 Co 198/2014, uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 4 MCdo 2/2014).

43. Ak judikatúra najvyššieho súdu akceptovaná ústavným súdom dospela k záveru, že právo na náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva podľa § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z.z. vzniklo *ex lege* jednorazovo tomu, kto bol vlastníkom zaťaženého pozemku ku dňu účinnosti tohto zákona, nemôže byť tomu inak ani pri zriadení vecného bremena podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z.z. Ak tieto legálne (zákonné) vecné bremená majú všetky jednotiace znaky, t. j. ide o obmedzenia vlastníckeho práva založené verejnoprávnymi normami kogentného charakteru s významným prvkom súkromnoprávnym, okruh oprávnených subjektov je vymedzený druhovo a nezapisujú sa do katastra nehnuteľností, vyjadrené v zhodnej právnej úprave, nemôže byť tomu inak ani v súvislosti s finančnou náhradou za obmedzenie vlastníckeho práva. Pre opačný právny názor niet žiadnych presvedčivých argumentov.

44. Najvyšší súd vo svojom rozhodnutí sp. zn. 3 Cdo 49/2014 konštatoval, že finančná náhrada za zriadenie vecného bremena podľa § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z.z. je nepochybne majetkovým právom osoby, ktorá je povinným subjektom z vecného bremena. Predmetné bremeno vzniká „in rem“, vzťahuje sa na každého vlastníka zaťaženého pozemku bez ohľadu na spôsob zmeny vlastníctva. Nemožno teda jeho vznik posudzovať samostatne v prípade každého nového vlastníka zaťaženého pozemku. Finančná náhrada za vznik vecného bremena je nepochybne jednorazová; nemá teda charakter opakovaného plnenia. Je nelogické, aby pri každej zmene vlastníka mal nový majiteľ zaťaženého pozemku nový nárok na finančnú náhradu za už vzniknuté vecné bremeno.

45. Podstatou predmetného názoru považoval za „ústavne udržateľný“ aj ústavný súd v rozhodnutí sp. zn. IV. ÚS 227/2012. Ani ďalšie rozhodnutia ústavného súdu týkajúce sa posudzovania opakovanosti finančnej náhrady za zriadenie vecného bremena podľa § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z.z., v ktorých posudzoval ústavnosť rozhodnutí založených na obdobných záveroch (sp. zn. I. ÚS 474/2013, IV. ÚS 227/2012, I. ÚS 1/2012, II. ÚS 506/2011), na tom nič nezmenili.

46. Ani nález ústavného súdu sp. zn. Pl. ÚS 42/2015 neovplyvnil vyššie ustálený právny názor. Ako vyplýva z uznesenia ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 323/2017 „nemožno stotožňovať právnu úpravu zákona č. 657/2004 Z.z. o tepelnej energetike v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o tepelnej energetike“), ktorý upravoval primeranú jednorazovú náhradu za zriadenie vecného bremena a náhradu za vecné bremeno upravené v § 23 ods. 5 zákona o vlastníctve bytov a nebytových priestorov, keďže upravujú rozličné situácie, ktoré vyjadrujú rôznu formu obmedzenia v užívaní nehnuteľností. Kým pri obmedzení vlastníckeho práva podľa zákona o tepelnej energetike sa poskytuje náhrada za výmeru, v ktorej je vlastník obmedzený pri užívaní nehnuteľnosti v dôsledku uplatnenia zákonného vecného bremena držiteľom povolenia, a to pri výkone práv a povinností podľa § 10 ods. 1 zákona o tepelnej energetike, ktorých rozsah a frekvenciu nemožno vopred určiť, pri právnej úprave zákona o vlastníctve bytov a nebytových priestorov vzniká k pozemku právo zodpovedajúce vecnému bremenu, ak vlastník domu nie je vlastníkom pozemku, teda rozsah vecného bremena je určiteľný už pri jeho vzniku, t. j. od účinnosti zákona 1. septembra 1993“.

47. Je tomu tak aj pri zriadení vecného bremena podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z.z., ktorého rozsah je určiteľný už pri jeho vzniku.

48. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu sa odvolací súd pri riešení predmetnej otázky neodklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu vyjadrenej vo vyššie uvedených rozhodnutiach, preto je dovolanie žalobcu aj v tejto časti nedôvodné.

49. Najvyšší súd z týchto dôvodov dovolanie žalobcu, prípustnosť ktorého nevyplýva z § 421 ods. 1 CSP, odmietol podľa ustanovenia § 447 písm. c/ a f/ CSP.

50. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

51. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.